

ONOMASTICA 55. (2011)**Főszerkesztő: ALEKSANDRA CIEŚLIKOWA****Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk,
Instytut Języka Polskiego PAN, Krakow. 308 lap**

1. A Lengyel Tudományos Akadémia Nyelvi Bizottsága Lengyel Nyelvi Intézetének 2011-es folyóiratszámában a 2010 decemberében elhunyt Danuta Kopertowskára és a 2011-ben távozott Alekszander Konstantinovics Matvejevre emlékező lengyel, illetve orosz nyelvű írásokkal kezdődik.

2. A hosszabb írásokat közlő rovatot egy olyan tanulmánycsokor nyitja, melyben különféle nyelvekben jártas filológusok elemzik lengyel nyelvhelyességi szótárak Lengyelországon kívüli helynévanyagát. A szlavista, arabista, indológus, sinológus stb. szerzők felhívják a figyelmet számos hibás átírásra, valószínűtlen etimológiára, téves lokalizációra, és egymástól független végkövetkeztetésként rámutatnak, hogy az ilyen jellegű, a nagyközönség számára íródott művek esetében elengedhetetlen a pontosság, valamint hozzáértő lektorok alkalmazása, hogy a közvélemény szemében a tudományos kiadványok továbbra se veszítsenek tekintélyükből (11–51). Ezt követi PAWEŁ SWOBODA tanulmánya, mely *o(b)*- kezdetű toponimákat és ezekkel összefüggő nevek széles csoportját vizsgálja. Meglévő etimológiák ismertetése és újabbak felvetése mellett arra törekszik, hogy a teljes szláv nyelvterületről feltárja a névkörnyezetet, ennek alapján vonva le névföldrajzi következtetéseket (53–71). MAKSZIM A. JUJUKIN orosz nyelvű cikke a *Vishera* folyónév új etimológiáját kínálja: a nevet a szláv **věx-* (~ *vix-*) 'kanyar, örvény' tő és az *-era* szuffixum összetételként értelmezi; az utóbbi számos Novgorod környéki ősi toponima alkotóeleme (73–7). ARTUR GAŁKOWSKI tanulmánya a múltbeli spirituális vonatkozásokat tárja fel különféle tulajdonnévtípusokban. Megvizsgálja többek közt egy adott lengyel régió helyneveit, valamint családneveket és démonok neveit is lengyel, olasz és francia nyelvi példák alapján (79–91). HALSZKA GÓRNY három lengyel város (Varsó, Krakkó és Rzeszów) piactereinek neveit dolgozza fel szinkron és diakrón szempontok alapján. Egy kétségtelenül meglévő egységes névadási modell mellett kirajzolódnak az egyes városokra jellemző egyedi névalkotási tendenciák is, melyek az egyes települések eltérő földrajzi és állandóan változó közlekedési adottságaiból, történelméből és az agglomeráció méretéből fakadnak (93–105). A városi névadással foglalkozik MAGDALENA GRAF is: kortárs névanyag elemzésével mutatja be, hogy milyen mértékben esnek egybe a köztérek névadóinak szándékai a nevet használók elvárásaival. A tanulmány elsődlegesen névtani jellege mellett építészeti, urbanisztikai és antropológiai szempontokat is figyelembe vesz (107–18). ELENA PALINVINC-DUDEK és PAWEŁ DUDEK munkája több, két világháború közötti író magánlevelezés során használt aláírásait dolgozza fel. Rendszerezésük mellett megvizsgálják azokat a társadalmi, pszichológiai és gyakorlati tényezőket is, amelyek hatással lehettek a nevek megalkotására, választására. A levélbeli, adott situációban jelentkező aláírások a legtöbb esetben a levelező felek közötti kapcsolat fokmérői, és árulkodnak a levélíró hangulatáról is (119–38). JÓZEFA KOBLYŃSKA tanulmánya a 16–18. századi

agrártársadalom női névadásába enged betekintést. A szerző egy dél-lengyel település, Kasina Wielka ezen időszakra tehető összeírásában fellelhető adataiból elemez 23 női nevet. A szótárszerű feldolgozás tartalmazza a forrás keletkezésének idejét, a szövegtörzset, az adott név etimológiáját, változatait és ezek morfológiai elemzését, valamint viselőjének társadalmi státuszát. Az adattár a szerző véleménye szerint szűkössége ellenére is alkalmas arra, hogy fényt vessen bizonyos múltbeli névadási, névgyakorlási és formai kérdésekre (139–69). LJUDVIG SZELIMSZKI bolgár nyelvű írása a bolgár személynévanyag 10 keresztény eredetű nevét vizsgálja, melyek a korabeli bolgár beszélők számára értelmezhetetlenek voltak, és fonémaállományuk is eltért a befogadó nyelvtől. A helyi nyelvjárások fonémakészletétől függően ezek különféleképpen illeszkedtek a bolgár névrendszer elemeihez, és további 50 önálló névalak keletkezett belőlük. Ezek különféle vallási csoportokkal vagy etnikumokkal valaha fennálló kapcsolatokra engednek következtetni (171–87). URSZULA WÓJCIK tanulmánya a lengyel non-profit szervezeteknek (a tanulmány szóhasználatával szocioideonímának nevezett) névanyagát gyűjti össze és tipologizálja, valamint megvizsgálja, hogy e névtípus egyes példányainak a létrejöttében milyen motívumok és névalkotási eljárások figyelhetők meg (189–96).

3. A recenziók (197–285) között egy magyar vonatkozású írás, a FARKAS TAMÁS és F. LÁNCZ ÉVA szerkesztette „Régi magyar családnevek névvégmutató szótára. XIV–XVII. század” című munkának a lengyel nyelvű ismertetése is szerepel (261–2).

A folyóiratszám legvégén található rovatban egy LILJANA DIMITROVA-TODOROVA 65. születésnapjára íródott köszöntést, DANUTA KOPERTOWSKA írásainak összegyűjtött bibliográfiáját, valamint több nemzetközi névtudományi konferencia beszámolóját olvashatjuk.

KOCSIS RÉKA

ВОПРОСЫ ОНОМАСТИКИ 10–11. (2011)

Főszerkesztő: A. K. MATVEJEV – E. L. BEREZOVICS

Uráli Állami Egyetem, Jekatyerinburg. 1. 230 lap, 2. 197 lap

1. Az idei évtől egy újabb külföldi folyóirat csatlakozik a Névtani Értesítő által szemlézett névtani periodikákhoz. Az orosz Вопросы Ономастики 2004 óta jelenik meg az Orosz Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének és az Uráli Állami Egyetemenek a közös kiadványaként. Az egyetem komoly hagyományokkal büszkélkedhet a névtani kutatások terén; a 60-as–80-as években egy, a mostanival azonos című periodikában e folyóirat szellemi előzményeként már számos tanulmányt közöltek az ország különböző területeiről. Nem véletlen tehát, hogy az első (össz)orosz névtudományi folyóirat is e címet viseli, s egyik fenntartója, valamint kiadója is a jekatyerinburgi egyetem. A szerkesztőség legfőbb célja nem egyetlen névtudományi iskola elveinek népszerűsítése, hanem az orosz névkutatók összefogása, fórum biztosítása mind a publikációk, mind a névtani eszmecsere, beszámolók számára a névtudomány minden területéről, valamint a szakmai közvélemény tájékoztatása az aktualitásokról. Emellett más szláv, sőt egyéb nyelvek névkutatásával is igyekeznek megteremteni a kapcsolatot.